

сторін судового процесу, а також учасниками судових проваджень (експертами, свідками тощо).

Результати опитування зазначених осіб є важливішими, оскільки вони мають безпосередній досвід комунікації із судовою системою, на відміну від громадськості загалом, яка лише отримує інформацію від ЗМІ та від знайомих. Водночас, варто наголосити, що і цією інформацією теж, безперечно, не варто нехтувати (нижче зазначено причини), але потрібно позбутися домінування публікації результатів лише таких «загальних» опитувань.

Таким чином, індикаторами ефективності запобігання знеціненню складових соціогуманітарної сфери (писаного права, влади, науки, вищої освіти, статистики тощо) є чимало кількісних — статистичних і соціологічних — показників, детальне дослідження яких є необхідним за сучасних умов праводержавної дійсності.

Список використаної літератури:

1. Barbbour G. Measuring local government productivity / G. Barbbour // *Municipal yearbook*. — 1975. — Рр. 38-46.
2. Батан Ю. Д. Поняттєво-категорійний апарат превенції як призначення права / Ю. Д. Батан // *Вісник ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка*. — 2017. — № 4 (80). — С. 11–19.
3. Лемак В. В. Загальна теорія права: між зміною парадигми і пошуком структури / В. В. Лемак // *Публічне право*. — 2017. — № 3. — С. 40-48.
4. Оборотов Ю. Н. Инфляция власти и права как индикаторы слабого государства / Ю. Н. Оборотов // *Наукові праці НУ ОЮА*. — 2010. — Том 10. — С. 89–97.
5. Рабінович П. Загальнотеоретичне праводержавознавство в Україні: здобутки, проблеми, перспективи / П. Рабінович // *Вісник Академії правових наук України*. — 2011. — № 4. — С. 3–16.
6. Селіванов А. Право народу управляти своєю країною / А. Селіванов // *Вісник Конституційного Суду України*. — 2014. — № 3. — С. 80–87.

БОРИСЮК ІННА ЄВГЕНІЙВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри загальнотеоретичної юриспруденції

ЗАХИСТ ПРАВ ДИТИНИ В УКРАЇНІ: СПІВПРАЦЯ ДЕРЖАВИ ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Українське суспільство орієнтовано на створення ефективного механізму захисту прав дітей відповідно до міжнародних (у т.ч. європейських) стандартів. Водночас, декларування прав і свобод не може

вважатися єдиною і достатньою умовою реального захисту прав дітей. Необхідною є побудова дієвого механізму реалізації взятих державою зобов'язань у сфері захисту прав дитини, насамперед державної системи контролю та охорони, яка працює у тісному контакті з інституціями громадянського суспільства. Актуальність обраної теми дослідження зумовлена необхідністю наукового забезпечення функціонування державного управління охороною дитинства та захистом прав дітей, зокрема, вивчення чинників, які впливають на його ефективність.

Проблеми державного управління у сфері захисту прав дитини піднімалися такими вченими і дослідниками, як Г. Атаманчук, В. Афанасьєв, В. Бакуменко, В. Князєв, Л. Кривачук, Н. Крестовська, М. Лесечко, С. Наумкіна, Н. Оніщенко, Н. Опольська, Л. Приходченко, О. Темченко, В. Цветков, В. Якунін, О. Яременко та ін.

Захист прав дітей та охорона дитинства в Україні, нормативно-правовим підґрунтям яких ювенальне законодавство, хоча в цілому і відображають загальносвітові тенденції щодо захисту прав дітей, водночас, не повністю відповідні викликам сучасного суспільного життя, кризового та постравмативного у багатьох випадках, має декларативний характер, невідповідний загостренню проблем щодо дотримання прав дітей, яке сьогодні набуває небезпечних масштабів [1, с. 192]. Залишається дискусійним питання підвищення ефективності державного управління охороною дитинства в Україні, під яким розуміють ступінь отримання максимального результату, досягнення поставлених цілей, забезпечуючи найкращі інтереси дітей при наявних умовах та ресурсах. Л.Ф. Кривачук обґрунтовує, що для забезпечення ефективності державного управління охороною дитинства необхідно враховувати, що державне управління охороною дитинства є відкритою системою, важливою складовою якої є діти [2, с. 64]. Додамо, що відкритість системи управління охороною дитинства зумовлено не тільки цим, але й необхідністю постійної взаємодії з громадянським суспільством, щодо якого держава виступає як інструмент забезпечення безпечних та сприятливих умов його функціонування. За визначенням А.Ф. Колодій громадянське суспільство – це самоорганізована й саморегульована, автономна сфера громадського життя, у якій функціонують добровільні громадські об'єднання, виникають суспільно значущі ініціативи, формується соціальний капітал (довіра, норми, мережі і навички соціальної взаємодії та солідарності) і, в разі потреби, «виставляються» вимоги політичним суб'єктам та структурам державної влади [3, с. 152]. На нашу думку, громадянське суспільство, на відміну від суспільства з авторитарним чи тоталітарним режимом управління, є самостійним колективним суб'єктом політики, у зв'язку з чим воно безпосередньо або через свої інституції виступає в якості агента адвокації та захисту прав дитини.

У діяльності системи органів, відповідальних за забезпечення прав дітей в Україні наявні серйозні проблеми. Має місце певний конфлікт інтересів між окремими установами та відомствами, які діють у сфері захисту прав дитини, неузгодженість нормативної бази міністерств і відомств. Проблема розвитку державних механізмів захисту прав дитини в Україні потребує більш глибокого і всебічного аналізу, а діяльність окремих державних органів і служб у справах дітей та спеціальних установ для дітей — всебічної наукової підтримки, науково обгрунтованої системи оцінки їх діяльності та потужного методичного забезпечення [4, с. 37].

Але чи не найбільшою проблемою державної політики у сфері захисту прав дітей є те, що суспільний потенціал у сфері захисту прав дітей залишається слабо затребуваним. Основним інструментом забезпечення взаємодії держави і громадянського суспільства є громадські ради, утворювані при органах державної влади. Так, серед завдань Громадської ради при Міністерстві соціальної політики України є забезпечення участі громадян в управлінні державними справами, врахування громадської думки під час формування та реалізації державної політики з питань сім'ї та дітей, також здійснення громадського контролю за діяльністю Міністерства соціальної політики та налагодження ефективної взаємодії з громадськістю, відповідно до чого у складі Громадської ради виокремлено Комітет з питань громадського контролю за формуванням і реалізацією державної політики у сферах поліпшення здоров'я населення, захисту прав дітей, сімейної та гендерної політики, попередження насильства в сім'ї [5]

Громадську раду була створена при Уповноваженому Президента України з прав дитини. В межах співпраці громадянського суспільства та державного органу з захисту прав дитини опрацьовано кілька проєктів, спрямованих на формування в Україні правосуддя, дружнього до дитини, на протидію жорстокого поводження з дітьми тощо. Так, до кампанії «Відкриємо двері дітям» долучилися 14 провідних громадських організацій, які працюють в інтересах дітей в Україні. Важлива складова діяльності громадських інституцій — моніторинг виконання центральними та місцевими органами влади завдань у сфері захисту прав дитини. Громадська консультативна рада підтримала ліквідацію шкіл соціальної реабілітації, функціонування яких ставило під загрозу дотримання прав дитини [6, с. 77-78]. Сьогодні ця інституція громадянського суспільства перетворена на експертно-консультативну раду з питань захисту прав дітей при Уповноваженому Президента України з прав дитини. Як позитивний момент слід відзначити створення у березні 2018 року Національної дитячої ради в якості дорадчого органу при Уповноваженому Президента України з прав дитини. Вона покликана забезпечити участь дітей у процесі прийняття рішень на рівні держави; впливати на ефективне впровадження реформ, які стосуються дітей; сприяти розвитку громад, дружніх до дитини, реагувати на об-

меження прав дітей та найгостріші проблеми, від яких вони страждають.

На місцевому рівні взаємодія громадськості та державних органів у сфері захисту прав дітей має такий інституційний механізм як служби у справах дітей органів місцевого самоврядування, при яких можуть створюватись координаційні ради.

Дієвий механізм забезпечення і гарантування прав, свобод і законних інтересів дитини не може обмежуватися лише його законодавчим виміром: механізм забезпечення прав і свобод дитини передбачає взаємодію не лише нормативно-правових засобів, що створюють належні передумови для реалізації, охорони та захисту прав, свобод і законних інтересів дитини, а й загальносоціальних засад. Забезпечення прав дітей потребує консолідації зусиль органів державної влади і місцевого самоврядування, громадськості, а також підвищення рівня поінформованості дітей та дорослих про існуючі механізми і можливості захисту конституційних прав та свобод дитини.

Список використаної літератури:

1. Кондратюк Н.А. Захист прав дітей в Україні: проблеми і шляхи їх розв'язання / Н.А. Кондратюк, І.К. Тюльченко // Матеріали Регіональної Міжвузівської наукової конференції викладачів та студентів 14 травня 2010 року. — Донецьк: ДонНТУ, 2010. — С. 192-194.
2. Кривачук Л.Ф. Теоретичні основи ефективності державного управління охороною дитинства / Л.Ф. Кривачук // Теорія та практика державного управління. — 2012. — Вип. 1(36). — С. 63-70.
3. Основи демократії : підручник для студентів вищих навчальних закладів / за заг. ред. А. Ф. Колодій. — 3-є вид. — Л. : Астролябія, 2009. — 832 с.
4. Парамонов Є.Ю. Актуальні питання захисту прав дитини в Україні [Електронний ресурс] / Є.Ю. Парамонов // Наукові праці. Державне управління. — 2012. — Випуск 182. — Том 194. — С. 37. — Режим доступу: <http://www.lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/govermngmt/2012/194-182-7.pdf>
5. Положення про Громадську раду при Міністерстві соціальної політики України : Схвалено на засіданні Громадської ради при Міністерстві соціальної політики України 24 грудня 2012 р. № 3 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/publish/article?art_id=147682&cat_id=98185
6. Захист прав дитини в Україні : Підсумки діяльності у 2013 році Уповноваженого Президента України з прав дитини Ю. О. Павленка. — К., 2014. — 187 с.